

BASIN TOPLANTISI
BÜYÜK MARMARA DEPREMİNİN 25. YILI:
ALINMAYAN TEDBİRLER, YENİ BİR FELAKETİN HABERCİSİDİR!
16 Ağustos 2024

Şube Yönetim Kurulumuz tarafından 17 Ağustos 1999 Kocaeli Depremi'nin 25. yıldönümünde 16 Ağustos 2024 tarihinde Harun Karadeniz Konferans Salonu'nda basın toplantısı yapıldı.

Şube Başkanımız **Sinem KOLGU**, Oda Yönetim Kurulu Üyemiz **Evren KORKMAZER** ve Şube Yönetim

Kurulu Sekreter Üyemiz **Özer OR**'un katılmış olduğu toplantıda, basın açıklaması metni Şube Başkanımız Sinem KOLGU tarafından basın mensuplarına aktarıldı.

Yayını izlemek için tıklayınız: <https://www.youtube.com/live/hjXYuStu6HY>

BÜYÜK MARMARA DEPREMİNİN 25. YILI:
ALINMAYAN TEDBİRLER, YENİ BİR FELAKETİN HABERCİSİDİR!

Tarihimizin en büyük afetlerinden biri olan Büyük Marmara Depremi'nin üzerinden çeyrek asır geçti. Gölçük merkezli 7,4 büyüklüğündeki deprem başta Marmara bölgesi olmak üzere tüm Türkiye'yi derinden etkilemiştir. Yalnızca can ve mal kayıpları itibarıyla değil meydana geldiği bölgenin, sanayinin ve nüfusun yoğunlaştığı bir coğrafya olması dolayısıyla depremin ekonomik ve siyasal sonuçları da ağır olmuştur.

Tüm ülkeyi sarsan bu afetin ardından depremlere yönelik konular kamuoyunda yoğun bir şekilde tartışılmış, depremlere yaklaşımın yalnızca afet sonrası müdahale ve yara sarma faaliyetleriyle sınırlı tutulamayacağı, depremlere hazırlık çalışmalarının enine boyuna değerlendirilerek kalıcı çözümler üretilmesi gerektiği konusunda bir konsensus oluşmuştur.

Nitekim devam eden süreçte birçok kamu kurum ve kuruluşu, üniversiteler ve meslek odalarınca depreme yönelik hazırlık, güvenli ve sağlıklı kentleşme

konularında bilimsel-teknik çalışmalar yapılmış, raporlar hazırlanmış, eylem planları oluşturulmuştur. Gelgelelim afete hazırlık konusunda yürütülen tartışmalar zamanla gündemden çıkmış, yapılan onca bilimsel-teknik çalışma ise kurumların tozlu raflarında unutulmaya terk edilmiştir.

Oysa başta Odamız deprem gerçeğinin unutulmaması, gerekli tedbirlerin alınması için bir an önce harekete geçilmesi gerektiğini ısrarla hatırlatmaya, kamuoyunda farkındalık oluşturmaya çalışmış, yetkili kurumları ise harekete geçmeye çağırıştır.

Büyük Marmara Depremi'nin 25. yılında her yıl olduğu gibi bir kez daha uyarmaya devam ediyoruz. Peki bizler, 17 Ağustos 1999'dan bu yana yapılması gerekenleri defalarca seslendirirken, yetkili makamlarda bulunanlar, yerel ve merkezi yöneticiler ne yaptı? Bu sorunun cevabını görmek için bu 25 yılda yaşanan diğer depremlerin yıkıcı sonuçlarına bakmak yeterli

olacaktır. 1 Mayıs 2003 Bingöl Depremi, 23 Ekim-9 Kasım 2011 Van Depremleri, 24 Ocak 2020 Elazığ Sivrice Depremi, 30 Ekim 2020 İzmir Depreminde binlerce kişi hayatını kaybetti, binlerce yapı yerle bir olurken kentlerin altyapıları çöktü, haftalar, hatta aylarca deprem bölgelerinde yaşam normale dönemedi.

Görüldüğü gibi, bizler her 17 Ağustos'ta ülkemizin yapı stoku, yapı üretim ve denetim süreci başta olmak üzere depreme hazırlık konusundaki uyarılarımızı ne kadar vurgulasak da alınmayan tedbirler, görmezden gelinen deprem gerçeği sonucu can ve mal kayıpları yaşanmaya devam etmiştir. Orta ölçekli sayılabilecek depremlerde bile can kayıplarının ve bina hasarlarının bu kadar büyük olması adeta 6 Şubat Depremleri öncesi bir uyarı niteliği taşımıştır.

Ancak ne yazık ki bu uyarıların da dikkate alınmaması, afet yönetiminin siyasi şova dönüştürülmesi, deprem gerçeği bahane edilerek kentsel dönüşüm uygulamalarının kentlerin değerli arsalarında rantasal dönüşüme alet edilmesinin en acı sonucu 6 Şubat 2023 Depremlerinde görülmüştür.

Yapı Stokumuz Alarm Veriyor

Depremlere hazırlık çalışmalarının başında yapı stokunun iyileştirilmesi gelmektedir. Oysa ülkemizde yapı stokunun durumu tam anlamıyla belirsizlik içindedir. Öyle ki Türkiye'de yapı stokunun sayısı, bunların ne kadarının riskli olduğu bile tam anlamıyla bilinmemektedir.

TBMM'nin İzmir Depremi sonrası kurduğu Araştırma Komisyonun Temmuz 2021 tarihli raporuna göre Türkiye'de 10 milyon civarında olan yapı stokunun 6-7 milyon civarında olan kısmı riskli yapı statüsündedir. Yine TBMM'nin Kahramanmaraş Depremleri sonrası kurduğu Araştırma Komisyonunun 6 Şubat Depremlerine ilişkin hazırladığı Mayıs 2023 tarihli raporuna göre son 11 yıl içerisinde ülke genelinde 238 bin civarında riskli yapının "Kentsel Dönüşüm" uygulama-

narak yenilenmesi sağlanmıştır. Telaffuz edilen riskli yapı tahminlerinin yanında, 238 bin oldukça yetersiz kalmıştır.

İstanbul ili geneli için de benzer belirsizlik söz konusudur. İstanbul'da 6 milyon civarında konutun yaklaşık 600 binin çok riskli olduğu ifade edilmektedir. Bakanlığın açıklamalarına göre 2012 yılından bu yana İstanbul'da yaklaşık 800 bin bağımsız bölümün dönüşümü tamamlanmıştır. İstanbul'da acil dönüşmesi gereken 600 bin bağımsız bölüm başta olmak üzere toplamda 1,5 milyon konutun 5 yıl içerisinde dönüştürüleceği Bakanlığın açıklamalarında vadedilmektedir. 12 yılda 800 bin konut dönüştürülmüşken 5 yılda 1,5 milyon konutun nasıl dönüştürüleceği merak konusudur.

Deprem Konutlarında Hedefin Yalnızca Yüzde 12'si Tamamlandı

İktidarın yaptığı açıklamalarda ifade ettiği sayısal verilerin büyük oranda halkı yanıltmaya yönelik olduğu görülmektedir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 31 Mart 2023'te yaptığı açıklamada 319 bini 1 yıl içinde olmak üzere toplam 650 bin yeni konutun depremzedelere teslim edileceğini duyurmuştur. Oysa Temmuz 2024 itibarıyla TOKİ'nin verilerine göre 11 ilde projesi yüzde 90'ın üzerinde tamamlanmış olan konut sayısı yalnızca 38.229'dur. Yani bir yılda tamamlanacağı iddia edilen 319 bin konutun ancak yüzde 12'si tamamlanma aşamasına gelmiştir. Son

İl	Projesi yüzde 90'ın üzerinde tamamlanan konut sayısı
Adana	2196
Adıyaman	1769
Diyarbakır	3221
Elazığ	2374
Gaziantep	10082
Hatay	3340
Kahramanmaraş	7549
Kilis	756
Malatya	5351
Osmaniye	694
Şanlıurfa	897
*Kaynak: TOKİ	

20 yılda 700 bin civarında konut inşa eden TOKİ'nin bu kadar kısa sürede söz verilen bu hedefe nasıl ulaşabileceği ise tam bir muammadır.

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen ve 11 ili etkileyen büyük depremin yarattığı konut üretimi ihtiyacının yanı sıra, Meclis Raporunda ifade edildiği üzere ülke genelinde 6-7 milyon riskli yapının dönüştürülmesi gerekmektedir. Mevcut yapı stokunun durumunun iyileştirilmesi için Büyük Marmara Depreminden bu yana geçen 25 yıl adeta boşuna harcanmıştır. Yapılarımızın büyük çoğunluğu olası bir büyük depremde yıkılmayı beklemektedir.

Yapı Üretim Süreci Düzenlenmelidir

Afetlerde oluşan yapı hasarlarının önemli bir kısmı yapı üretim sürecindeki hatalardan kaynaklanmaktadır. Güvenli yapı üretim sürecinin olmazsa olmazı ise şantiye şefliği görevinin eksiksiz olarak yerine getirilmesidir.

Halkın can ve mal güvenliğini yakından ilgilendiren yapı üretim sürecinin anahtar pozisyonunda olan şantiye şefinin, taşıdığı sorumluluk ve şantiye alanında yüklendiği görevin kapsamı dikkate alındığında şantiyeden hiç ayrılmaması gerekirken, mevzuatın izin verdiği haliyle 4 ayrı işin şantiye şefliğini yapma şansı yoktur. Üstelik ilgili mevzuata göre, yapım işinin tek ruhsata bağlı veya toplu yapı niteliğinde olması halinde yapı inşaat alanı sınırı uygulanmamaktadır. Bir deprem coğrafyası olan ülkemizde şantiye şefliği, 1500 m² üstü bütün işlerde tam zamanlı olarak yapılmalıdır.

Açıkça ifade etmek gerekirse Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı güvenli yapılaşma ve halk sağlığının korunması amacıyla değil, daha fazla rant ve kâr elde etmek isteyen müteahhit şirketlerinin arzularına göre hareket etmiş, mühendislik hizmetlerini yasal prosedürü tamamlamak amacıyla yalnızca bir imzaya indirgemıştır.

Yapı Denetimi Sistemi Değişmelidir

6 Şubat 2023 depremlerinin ardından kamuoyunda en çok tartışılan konulardan biri de yapı denetimi süreçlerine ilişkin endişeler olmuştur. Nitekim bu endişe hiç de yersiz değildir.

2001 yılında çıkarılan 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunla denetim hizmetinin kamusal niteliği yok sayılarak denetim hizmeti ticarileştirilmiştir. Öyle ki 2019 yılına kadar müteahhitlerin kendi denetim şirketlerini belirlediği bir sistem yürürlükte olmuş ve 18 yıl boyunca müteahhitler kendi yaptıkları yapıların denetimini kendi seçtikleri ve ücretini ödedikleri denetçilerle yürütmüştür.

Yapı denetim sisteminde yapılan düzenlemelerle; 1 Ocak 2019 tarihi itibarıyla yapı denetiminde "e-dagitım" sistemine geçilerek, hangi yapıda, hangi yapı denetim kuruluşunun görev alacağını elektronik ortamda bakanlık tarafından belirleneceği bir değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik, yapı denetim kuruluşunun müteahhit ile olan ilişkisinin kesilmesi doğrultusunda kısmen olumlu bir gelişme sağlamıştır. Ne var ki denetimin bağımsızlaştırılarak yapı kalitesinin artırılmasını amaçlayan düzenleme yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle bu düzenlemeden sonra şantiye sahalarında yapı denetimi görevini icra eden mühendisler için şiddet olayları artmış, sözlü ve fiziki şiddet olayları tırmanışa geçmiştir.

Meslektaşlarımızın görevlerini doğru ve sağlıklı bir şekilde yerine getirmesinin engellenmesi ve şantiyelerde şiddete uğramasına karşı önlem alınması gerekmektedir. Meslektaşlarımızın şantiye sahalarında verdiği hizmet kamusal niteliktedir. Şantiyelerde denetim ve yönetim görevini yürüten meslektaşlarımız kamu görevlisi niteliğinde sayılmalı, can güvenliklerinin sağlanması da bizzat kamu gücünün sorumluluğunda olmalıdır.

Yetkin Mühendislik ve Belgelendirme

İnşaat Mühendisliği içinde birçok alt disiplini barındıran, lisans eğitimi sonrasında da meslek içi eğitim ve uygulama tecrübesi gerektiren bir meslek alanıdır. Oysa bugün 4 yıllık mühendislik lisans programını tamamlayan bir mühendis neredeyse sınırsız imza yetkisiyle sektörde faaliyet yürütebilmektedir.

İnşaat mühendisliğinin ilgi alanına giren konularda halkın can ve mal güvenliğinin korunması, yapı üretim süreçlerinin denetlenebilmesi, ülke kaynakların etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla, dünyada çeşitli biçimlerde örnekleri bulunan "Yetkin Mühendislik" sisteminin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bunun uygulanmasını sağlayabilecek kurum ise tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de 6235 sayılı kanun ile görevlendirilmiş ve yetkilendirilmiş meslek kuruluşlarıdır. İnşaat mühendisliği meslek uygulamaları ve inşaat mühendislerinin yetkinlik/yeterlilik belgelendirmesinin İnşaat Mühendisleri Odasının yetkisi dışında gerçekleşmesi hukuken ve mantiken yanlıştır.

Sonuç olarak;

Marmara Depreminin üzerinden geçen 25 yılda alınmayan tedbirlerin bedelini son olarak yaşadığımız 6 Şubat Depremlerinde acı bir şekilde ödedik. Aradan

geçen bunca zamandan sonra 6 Şubat Depremlerinin hemen ardından benzer konular tekrar tartışıldı, kentlerimizin afetlere karşı hazırlıksızlığı tüm çevrelerce açık bir şekilde görüldü.

Toplumsal beklenen afetlere karşı endişeleri, yerel ve merkezi yöneticilerden beklentileri özellikle son yerel seçimlerde açık bir şekilde görüldü. Siyasi partilerin yerel seçim sürecinde yürüttükleri kampanyalarda afetlere karşı hazırlık önemli bir yer tutarken, bugüne kadar alınmamış tedbirlerin 6 Şubat Depremlerinde ortaya çıkardığı yıkım, seçim sonuçlarını etkileyen başlıca konulardan biri oldu. Ancak ne yazık ki bu son felaket de şimdiden gündemden çıkmış görünmektedir. Oysa önlem almak için kaybedilecek tek bir günümüz bile yoktur.

Depremin 25. yılında hayatını kaybeden yurttaşlarımızı bir kez daha saygıyla anıyor, Odamızın yapı stoğunun tespiti, yapı üretimi, denetimi, kentsel dönüşüm ve mühendislik hizmetlerinin belgelendirilmesi konuları başta olmak üzere bugüne kadar yaptığı açıklamalarda, kurumlara ilettiği raporlarda ifade edilen çözüm önerilerinin bir an önce hayata geçirilmesi ve meslek odalarının bu sürece dahil edilmesi gerektiğini önemle vurguluyoruz.

DUYURU: ÜYELERİMİZE İNDİRİM YAPAN KURULUŞLAR

Şube yönetim kurulumuz, üyelerimize yönelik indirim sağlanması amacıyla bazı kurum ve kuruluşlarla işbirliği anlaşması yapmıştır. Detaylı bilgi için: <https://istanbul.imo.org.tr/TR,79529/uyelere-indirim-yapan-kuruluslar.html>